

UVOD

Osnovne odredbe Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima

Kontrolu i neposredno regulisanje saobraćaja na putevima vrši Ministarstvo unutrašnjih poslova – Uprava saobraćajne policije i područne policijske uprave. Izuzetno, kontrolu i neposredno regulisanje saobraćaja vojnih vozila na putevima mogu da vrše i nadležni vojni organi.

Neposredno regulisanje saobraćaja u zoni škole mogu vršiti školske saobraćajne patrole i saobraćajne patrole građana.

Na delu puta na kome se izvode radovi neposredno regulisanje saobraćaja mogu vršiti druga ovlašćena lica.

Osnovna načela bezbednosti saobraćaja na putevima

Svaki učesnik u saobraćaju dužan je da se ponaša na način kojim neće ometati, ugroziti ili povrediti druge učesnike, kao i da preduzme sve potrebne mere radi izbegavanja ili otklanjanja opasnih situacija nastalih ponašanjem drugih učesnika u saobraćaju, ako sebe ili drugog time ne dovodi u opasnost.

Licu koje nije sposobno ili je ograničeno sposobno za bezbedno učešće u saobraćaju, odnosno licu koje se nalazi u situaciji u kojoj mu je potrebna pomoć, učesnik u saobraćaju je dužan da pruži pomoć, osim ako time sebe izlaže opasnosti.

OSNOVI SISTEMA BEZBEDNOSTI SAOBRAĆAJA

Agencija za bezbednost saobraćaja

Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za poslove saobraćaja, osniva Agenciju za bezbednost saobraćaja, kao javnu agenciju.

Agencija:

1) analizira, prati i unapređuje sistem bezbednosti saobraćaja (razvoj i korišćenje jedinstvene baze podataka od značaja za bezbednost saobraćaja),

2) radi na unapređenju bezbednosti vozača i drugih učesnika u saobraćaju, kao i na unapređenju bezbednosti saobraćaja sa stanovišta vozila,

3) obavlja preventivno-promotivne aktivnosti u saradnji sa centrima za promociju zdravlja naroda, odnosno instituta za javno zdravlje i vodi kampanje o bezbednosti saobraćaja,

4) obezbeđuje bazu podataka o tehničkim karakteristikama motornih i priključnih vozila

5) sprovodi stručni ispit, organizuje seminare unapređenja znanja i obavlja proveru znanja za predavače teorijske nastave u obuci vozača,

6) organizuje seminare unapređenja znanja i obavlja proveru znanja za instruktora vožnje i za profesionalnog vozača,

7) sprovodi stručni ispit za ispitivača, organizuje seminare unapređenja znanja i obavlja provere znanja za ispitivače na vozačkom ispitu,

8) organizuje obuku i organizuje i sprovodi stručni ispit za vozača turističkog voza,

9) organizuje obuku i organizuje i sprovodi stručni ispit za vozača tramvaja,

10) organizuje obuku i organizuje i sprovodi ispit znanja za vozače kojima je oduzeta vozačka dozvola zbog nesavesnog upravljanja,

11) sprovodi stručni ispit za kontrolora tehničkog pregleda, organizuje seminare unapređenja znanja i obavlja provere znanja za kontrolora tehničkog pregleda,

12) izdaje dozvole (licence) i izdaje uverenja,

13) sarađuje sa regionalnim i lokalnim telima za bezbednost saobraćaja,

14) izdaje periodične analize i publikacije sa podacima o saobraćaju i saobraćajnim nezgodama,

15) organizuje i obezbeđuje objavljivanje stručne literature iz oblasti osposobljavanja vozača,

16) obavlja poslove u vezi sa primenom digitalnih tahografa,

17) obavlja i druge zadatke vezane za unapređenje bezbednosti saobraćaja,

Strategija, praćenje i analiza bezbednosti saobraćaja

Vlada donosi Nacionalnu strategiju bezbednosti saobraćaja na putevima. Nacionalna strategija sadrži najznačajnija obeležja postojećeg stanja bezbednosti saobraćaja, dugoročne i kratkoročne ciljeve, smernice, ključne oblasti rada i rokove za donošenje odgovarajućeg Nacionalnog plana.

Nacionalnu strategiju predlaže Telo za koordinaciju za period od najmanje pet godina, do kraja juna u poslednjoj godini važenja Nacionalne strategije.

Vlada podnosi Narodnoj skupštini izveštaj o stanju bezbednosti saobraćaja na putevima, najmanje dvaput godišnje.

Nadležni izvršni organ jedinice teritorijalne autonomije, odnosno jedinice lokalne samouprave, opštinsko veće, odnosno gradsko veće, podnosi skupštini izveštaj o stanju bezbednosti saobraćaja na tom području najmanje dvaput godišnje.

Sredstva od novčanih kazni u visini od 70% pripadaju budžetu Republike, a u visini od 30% pripadaju budžetu jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji je prekršaj učinjen. Od 70% sredstava koja pripadaju budžetu Republike, 75% se koristi za opremanje jedinica saobraćajne policije. Od 30% sredstava koja pripadaju budžetu jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji je prekršaj učinjen, 50% sredstava se koristi za popravljavanje saobraćajne infrastrukture jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji je prekršaj učinjen.

SAOBRAĆAJNA SIGNALIZACIJA

Pod saobraćajnom signalizacijom, u smislu ovog pravilnika se podrazumevaju:

- 1) saobraćajni znakovi;
- 2) oznake na putu;
- 3) uređaji za davanje svetlosnih saobraćajnih znakova (u daljem tekstu: semafori);
- 4) branici ili polubranici na prelazu puta preko železničke pruge;
- 5) privremena saobraćajna signalizacija;
- 6) svetlosne oznake na putu;
- 7) druge oznake na putu (u daljem tekstu: oprema puta).

Saobraćajni znakovi

I Podela prema značenju

- znakovi opasnosti,
- znakovi izričitih naredbi,
- znakovi obaveštenja,
- dopunske table.

II Podela prema stepenu standardizacije

- znakovi sa **potpuno** standardizovanim geometrijskim oblikom, veličinom, simbolima, natpisima i bojama.
- Znakovi sa **delimično** standardizovanim oblikom i bojom (putokazna signalizacija).
- Znakovi sa **nestandardizovanim** oblikom, veličinom, simbolima, natpisima i bojom (turistička signalizacija).

III Podela prema načinu izrade:

- **Obični**, saobraćajni znakovi, samo u halama i dvorištima, nikako na putu jer su slabo uočljivi.
- **Osvetljeni** saobraćajni znakovi, mogu da budu sa unutrašnjim ili spoljašnjim osvetljenjem. Dobro su uočljivi ali su skupi.
- **Reflektujuć** saobraćajni znakovi, kod kojih lice znaka odbija svetlost. Najviše se koriste.

IV Podela prema stalnosti informacija:

- Sa **stalnim** sadržajem znakova.
- Sa **izmenjivim** sadržajem informacija.

Znakovi opasnosti

Znakovi opasnosti služe da upozore učesnike u saobraćaju na opasnost koja pretila na određenom mestu, odnosno delu puta i da ih obavesti o prirodi te opasnosti. Oblika su jednakostraničnog trougla, osnovna boja je bela, osim znaka – radovi na putu, čija je osnova žute boje. Ivice trougla su jarko crvene boje, a simboli na njima su crne boje.

Dužina strane jednakostraničnog trougla znaka opasnosti iznosi:

- 1) 120 cm, na autoputu i motoputu;

2) 90 cm, (izuzetno 120cm)na ostalim državnim putevima, opštinskim putevima i glavnim gradskim saobraćajnicama

3) 60 cm, (izuzetno 90)na ostalim saobraćajnicama u naselju;

4) 40 cm, ako se upotrebljavaju kao umetnuti znakovi, osim 60 cm kada se umeću na znakove koji se postavljaju na autoputu i motoputu.

Znakovi izričitih naredbi

Znakovi izričitih naredbi stavljaju do znanja učesnicima u saobraćaju na putu zabrane, ograničenja i obaveze kojih se oni izričito pridržavaju. Dele se :

- na znakove **zabrane**, odnosno ograničenja čija je osnovna boja bela, ivice su crvene, a simboli bele boje.
- Na znakove **obaveza**, koji su plave boje sa belim simbolima.

Znakovi izričitih naredbi su u obliku kruga (osim znakova STOP i TROUGAO).

Prečnik kruga znakova izričitih naredbi iznosi:

- 1) 90 cm, na autoputu i motoputu;
- 2) 60 cm,(izuzetno 90cm) na ostalim državnim putevima, opštinskim putevima i glavnim gradskim saobraćajnicama;
- 3) 40 cm, (izuzetno 60cm) na ostalim saobraćajnicama u naselju;
- 4) 40 cm, ako se upotrebljavaju kao umetnuti znakovi na autoputu i motoputu;
- 5) 30 cm, ako se upotrebljavaju kao umetnuti znakovi na ostalim putevima.

Po pravilu znakovi izričitih naredbi postavljaju se neposredno pored mesta odakle počinje njihova važnost. Po potrebi se postavljaju ispred tog mesta, pod uslovom da je ispod njih postavljena dopunska tabla na kojoj je naznačeno rastojanje do mesta odakle počinje važnost znaka.

Znakovi izričitih naredbi moraju se ponovo postaviti posle svake raskrsnice sa drugim putem na putu na

kome je takav znak postavljen, ako izričita naredba važi i posle navedene raskrsnice.

Saobraćajni znakovi izričitih naredbi "ograničenje brzine" i "najmanje dozvoljena brzina" moraju se ponovo postaviti i posle saobraćajnih znakova: "naselje" , "zona 30" "zona uspornog saobraćaja" i "zona škole" ako to ograničenje brzine važi i nakon navedenih saobraćajnih znakova.

Znakovi obaveštenja

Znakovi obaveštenja pružaju učesnicima u saobraćaju potrebna obaveštenja o putu kojim se kreću, nazivima mesta kroz koja prolaze i udaljenosti do tih mesta, o prestanku važnosti znakova izričitih naredbi, kao i druga obaveštenja koja su im korisna.

Znakovi obaveštenja su različitog oblika boje i simbola. Znakovi koji obaveštavaju o prestanku važenja znakova izričitih naredbi su u obliku kruga, a svi ostali u obliku kvadrata i pravougaonika.

Boja osnove znakova za vođenje saobraćaja je:

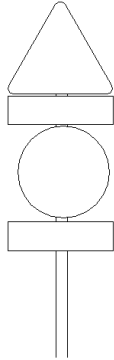
- 1) zelene boje za znakove na autoputu;
- 2) plave boje za znakove na motoputu;
- 3) žute boje za znakove na ostalim putevima;
- 4) bele boje za znakove čije je odredište određeni objekat, sadržaj ili deo naselja.

Stranica kvadrata (pravougaonika) znakova obaveštenja iznosi:

- 1) 90 cm (90x135cm) na autoputevima i motoputevima;
- 2) 60 cm (69x90cm)na ostalim državnim putevima I i II reda, opštinskim putevima i glavnim gradskim saobraćajnicama;
- 3) 40 cm (40x60cm)na ostalim saobraćajnicama u naselju;
- 4) 30 cm (40x60)ako se upotrebljavaju kao umetnuti znakovi, a 40 cm kao umetnuti znakovi na autoputu i motoputu.

Postavljanje saobraćajnih znakova

Na jedan stub nosač mogu da se postave najviše dva saobraćajna znaka sa dopunskim tablama. Visina od tla do najbliže ivice je od 1,4 do 1,8 ako se znak postavlja van pešačkih površina, odnosno 2,4 do 2,8 m na pešačkim površinama u gradu i 1,2 do 1,4 m na putu izvan naselja. Znakovi iznad kolovoza se postavljaju na visini od 4,5m do 5,5m. Debljina stubova na kojima se postavljaju znakovi je 5 – 10 cm, kružnog su ili kvadratnog oblika i ofbarani pojasevima bele i plave boje. Visina svakog pojasa iznosi 25cm.

Rastojanje između ivice kolovoza i najisturenije ivice saobraćajnog znaka koji se postavlja na putu, raskrscinama i u naselju, van pešačkih površina, iznosi od 0,75 m do 1,5 m. Izuzetno iznosi 0,5 m ako postoji zaštitna ograda i ako saobraćajni profil sadrži zaustavne trake.

Semafori

Uređaji za davanje svetlosnih signala - semafori, koriste se za regulisanje saobraćaja i označavanje radova i prepreka na putu. Trajanje žutog svetla je 3 sekunde, pri brzini od 60 km/h žuto svetlo traje 4 sekunde, a za 70 km/h traje 5 sekundi. Žuto istovremeno sa crvenim svetlom traje 2 sekunde. Žuto svetlo u zonama radova na putu traje 4 sekunde.

Postoje više vrsta semafora.

Semafori za regulisanje kretanja vozila

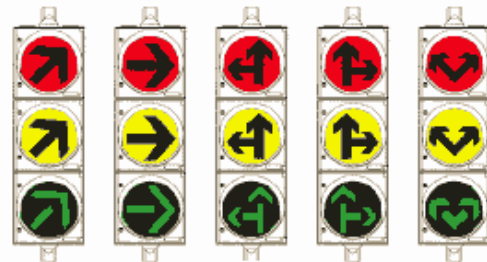
Prečnik kruga svetlosnog saobraćajnog znaka je **210** mm ili **300** mm. Svi krugovi su istih dimenzija, izuzetno crveno može da bude 300 mm, kad su žuto i zeleno po 210 mm.

Svi semafori na prilazu raskrscnici ne moraju imati svetlosne saobraćajne znakove istih dimenzija, odnosno semafori koji se postavljaju iznad kolovoza mogu imati znakove većih dimenzija.

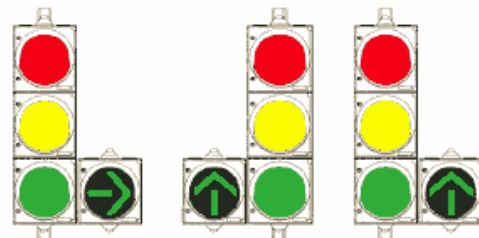
Semaforu se može pridodati tajmer za odbrojanje preostalog vremena do pojave zelenog signalnog svetla i grafička i/ili tekstualna interpretacija poruke koja se želi preneti vozačima. Displej tajmera se postavlja u visini crvenog svetla tako da se njihove gornje ivice poklapaju i konstruisan je tako, da ne zaklanja ostale elemente saobraćajne signalizacije postavljene na stub semafora.

Ovi semafori mogu biti i sa strelicama i tada na kolovozu mora postojati traka za taj smer. Primenjuju se kada je smer koji prikazuju bez konflikta.

Semafor sa trobojnim svetlima može da ima dodatni svetlosni saobraćajni znak u obliku zelene strelice - uslovni znak.

Semafori za regulisanje kretanja vozila po saobraćajnim trakama postavljaju se iznad saobraćajne trake na koju se odnose.

Semafor za regulisanje promene saobraćajne trake je u obliku žute strelice usmerene koso na dole i koristi se za promenu saobraćajne trake kojom se vozilo kreće, izvodi kao žuta treptuća strelica. Semafor se postavlja iznad saobraćajne trake, odnosno u saobraćajnoj traci koju vozilo mora napustiti u smeru određenom strelicom.

Semafori za regulisanje kretanja bicikala

Dimenzije sočiva su 200 mm. Postavljaju se na ukrštanju biciklističkog saobraćaja sa ostalim vidovima saobraćaja.

Semafori za regulisanje kretanja bicikala koriste se ako je biciklistička staza izvan lokacije obeleženog pešačkog prelaza ili bicikli imaju drugačije elemente vođenja na raskrsnici u odnosu na pešake.

Semafori za regulisanje kretanja pešaka

To su dvobojni semafori, dimenzija sočiva 200 mm, kojima može biti pridodat uređaj za davanje zvučnih signala ili uređaj za odbrojavanje preostalog vremena čekanja.

Svetla mogu da budu postavljena po **vertikalnoj** osi, i to: crveno svetlo gore, a zeleno svetlo dole, odnosno po **horizontalnoj** osi, i to: crveno svetlo levo, a zeleno svetlo desno.

Svetla se sastoje se od svetleće površine crvene ili zelene boje na kojoj se nalazi tamna silueta pešaka ili od tamne površine na kojoj se nalazi svetleća silueta pešaka crvene ili zelene boje, zeleno svetlo može biti trepćuće.

Za regulisanje kretanja pešaka i biciklista može se upotrebiti ovakav semafor.

Uređaji za regulisanje kretanja tramvaja

Upotrebljavaju se uređaji za davanje svetla bele boje na podlozi crne boje. Svetla su u oblike položene, uspravne ili kose crte ili kombinacija istih.

Ovi semafori mogu da se koriste u kombinaciji sa semaforima kojima se reguliše kretanje vozila. Ako vozila javnog gradskog prevoza koriste istu

saobraćajnu traku kojom se kreću i tramvaji za regulisanje njihovog kretanja koriste se ovi semafori.

Uređaji za regulisanje kretanja vozila određenom brzinom

Preporučuju brzinu kojom vozila treba da se kreću da bi na narednom semaforu imala slobodan prolaz.

Svetlosni saobraćajni znakovi za regulisanje kretanja vozila određenom brzinom mogu biti sa najviše tri svetla, gde broj koji označava preporučenu brzinu svetli belom bojom na crnoj pozadini.

Semafori na prelazu puta preko železničke pruge u istom nivou

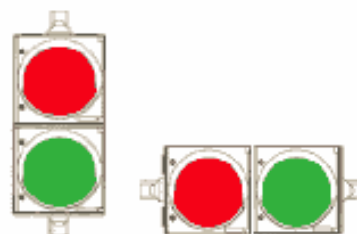
Njima se najavljuje približavanje voza, spuštanje branika ili polubranika ili označavaju da je branik, polubranik u spuštenom položaju.

Svetlosni saobraćajni znakovi daju se naizmeničnim paljenjem dva okrugla crvena svetla i mogu im biti pridodati zvučni uređaji, postavlja se na prelazima puta preko železničke pruge u nivou, sa ili bez branika, odnosno polubranika.

Semafori za regulisanje pristupa vozila

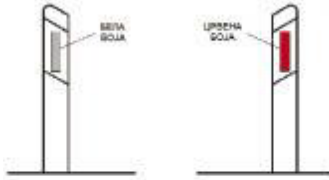
Semafori za regulisanje pristupa vozila koriste se na mestima gde se učesnici u saobraćaju primaju pojedinačno i gde je potrebno označiti da je određeni kanal za opslugu otvoren ili zatvoren (npr: parking garaža, naplatna rampa,...).

Светлосне ознаке на путу

Svetlosne oznake na putu služe za obeležavanje ivice kolovoza i putnih objekata.

1) "smerokazi" moraju imati reflektujuća tela određene površine (folije ili druga reflektujuća tela) klase 3, i to: crvene boje s desne strane, a bele boje s leve strane u smeru kretanja vozila osim na autoputu gde se sa obe strane u smeru kretanja postavljaju smerokazi crvene boje;

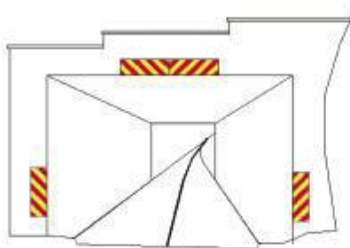
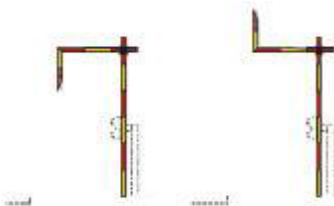
2) "katadiopter" se postavlja na zaštitne ograde, stubove ili bočne smetnje u profilu puta. Na bočnim zidovima tunela katadiopteri se postavljaju linearno na visini 0,7-0,8 m;

3) "štap za označavanje puta u zimskim uslovima" je štap obojen naizmenično poljima crvene i žute boje, visine 30cm.

Svetlosne oznake na putu za obeležavanje putnih objekata su:

1) "indikator za označavanje putnog objekta i zona izdignutih ivičnjaka" se postavlja na početku putnog objekta i zona izdignutih ivičnjaka sa graničnikom okrenutim na dole i na kraju objekta sa graničnikom okrenutim na gore. Vrh graničnika mora biti označen materijalom sa retroreflektujućim svojstvima;

2) "table za označavanje stalnih prepreka unutar gabarita slobodnog profila puta"

Oznake na kolovozu i trotoaru

Oznake na kolovozu su:

- uzdužne oznake,
- poprečne oznake,
- ostale oznake.

Uzdužne oznake

To su: neisprekidane, isprekidane i udvojene linije. Širina uzdužnih linija na kolovozu iznosi najmanje 10cm, a rastojanje između paralelnih uzdužnih udvojenih linija iznosi 10cm.

Neisprekidana uzdužna linija može biti *razdelna i ivična*. Razdelna linija služi za razdvajanje dvosmernih kolovoznih površina po smerovima kretanja. Ivična linija služi da istakne ivicu vozne površine kolovoza i izdvoji kolovozne površine sa posebnom namenom – traka za kretanje vozila javnog prevoza putnika. Neisprekidana uzdužna linija označava zabranu prelaženja vozila preko te linije.

Isprekidana uzdužna linija može da bude *obična, linija upozorenja i kratka isprekidana linija*. Obična isprekidana linija služi za razdvajanje kolovoznih površina na saobraćajne trake. Linija upozorenja služi za najavljuvanje blizine neisprekidane linije.

Udvojena uzdužna linija može da bude *neisprekidana, isprekidana i kombinovana*. Neisprekidana služi za razdvajanje dvosmernih kolovoznih površina po smerovima kretanja. Isprekidana služi za obeležavanje saobraćajnih traka sa izmenjivim smerom kretanja na kojima je saobraćaj regulisan semaforima. Kombinovana linija služi za razdvajanje saobraćajnih traka na mestima gde je preticanje dozvoljeno samo u jednom smeru.

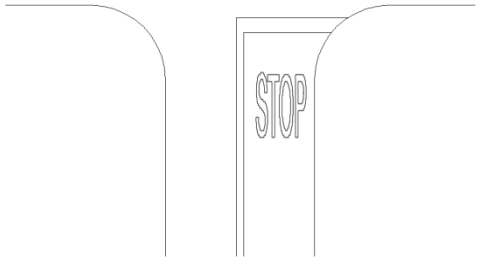
Poprečne oznake na kolovozu

Poprečne oznake na kolovozu obeležavaju se neisprekidanim ili isprekidanim linijama i mogu biti povučene na kolovozu tako da zahvataju jednu ili više saobraćajnih traka. Poprečne oznake su: linija zaustavljanja, linije kojima se obeležavaju mesta na kojima vozači moraju da ustupe prvenstvo prolaza,

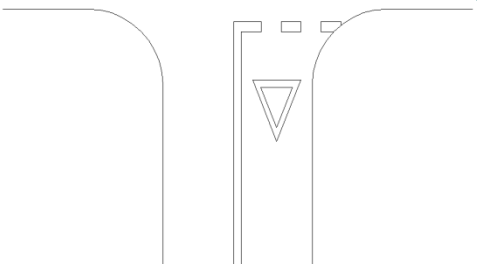

kosnici, graničnici, pešački prelazi i prelazi biciklističke staze preko kolovoza.

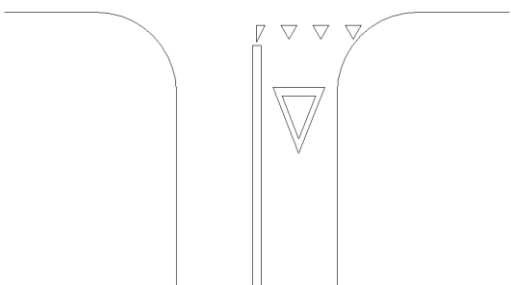
Neisprekidana linija zaustavljanja označava mesto na kome vozač mora da zaustavi vozilo. Ispred llinije zaustavljanja može se na kolovozu ispisati reč STOP.

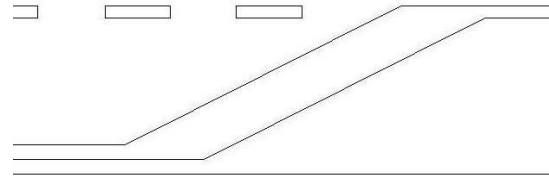
Isprekidana linija zaustavljanja označava mesto na kome vozač mora da zaustavi vozilo ako je potrebno da propusti vozila koja se kreću putem sa prvenstvom prolaza. Ispred ove llinije zaustavljanja može se na kolovozu obeležiti trougao.

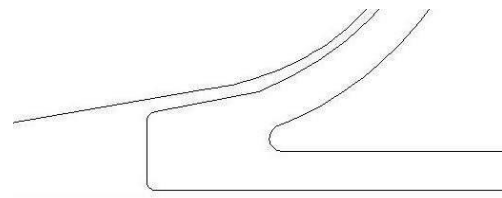
Umesto isprekidane linije zaustavljanja, mogu se staviti **trouglovi** okrenuti prema vozilu.

Kosnik označava mesto zatvaranja ulivne trake, otvaranja izlivne trake i zatvaranja saobraćajne trake rezervisane za vozila javnog prevoza putnika.

Graničnik označava mesto ulivanja gde je potrebno odvojiti deo kolovoza na kome je zabranjen saobraćaj.

Pešački prelaz označava deo površine kolovoza namenjen za prelaz pešaka. Prelaz biciklističke staze preko kolovoza je deo površine kolovoza namenjen za prelaz biciklista.

Ostale oznake na kolovozu

Strelica na kolovozu služi za obeležavanje obaveznog smera kretanja vozila.

Polja za **usmeravanje** saobraćaja označavaju površinu na kojoj je zabranjen saobraćaj.

Natpisi na kolovozu pružaju učesnicima u saobraćaju potrebna obaveštenja, npr. STOP, BUS, TAXI.

Označavanje saobraćajnih površina za **posebne namene** služi za obeležavanje mesta gde je zabranjeno zaustavljanje-parkiranje, i obeležavanje autobuskih stajališta.

Obeležavanje mesta za *parkiranje* služi za označavanje prostora za parkiranje

Prelaz puta preko železničke pruge u nivou

Na prelazu puta preko železničke pruge, vozač je dužan da propusti šinsko vozilo koje se kreće po železničkoj pruzi.

Vozač koji se vozilom približava prelazu puta preko železničke pruge, dužan je da kretanje vozila podese tako da ga može zaustaviti pred uređajem za zatvaranje saobraćaja na prelazu ili pred uređajem za davanje znakova kojima se najavljuje približavanje voza, odnosno da može da zaustavi vozilo pre nego što stupi na železničku prugu.

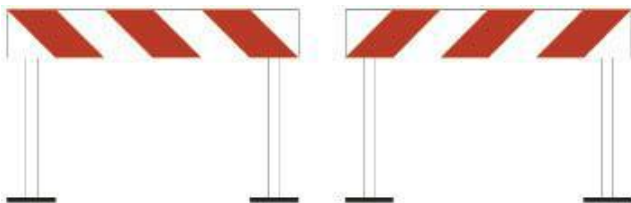
Učesnici u saobraćaju dužni su da se zaustave pred prelazom puta preko železničke pruge, ako je uređaj za zatvaranje saobraćaja spušten, ako je taj uređaj počeo da se spušta ili ako se daju svetlosni ili zvučni znaci koji upozoravaju da će taj uređaj početi da se spušta, odnosno kada im je svetlosnim saobraćajnim znakom kojim se najavljuje približavanje voza prelazu puta preko železničke pruge u istom nivou bez branika, zabranjen prolaz.

Osnovna boja branika ili polubranika je retroreflektujuća crvena i žuta boja. Branici i polubranici se obeležavaju crvenim retroreflektujućim, koja moraju imati površinu od najmanje 40 cm², ili svetlosnim oznakama (stalna ili trepćuća crvena svetla).

Radovi ili prepreke na putu

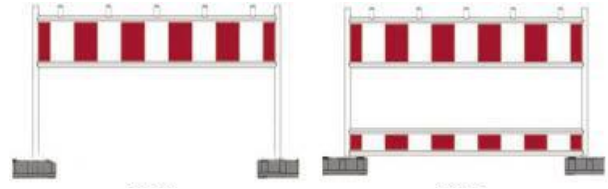
Oprema u zoni radova je:

1) "čeoona zapreka" je branik na kojoj su naizmenična polja bele i crvene boje, zakošena pod uglom od 45°;

2) "horizontalna zapreka" je tabla postavljena na sopstveni nosač sa naizmeničnim kvadratnim poljima

bele i crvene boje i može da bude jednostruka i dvostruka

3) "vertikalna zapreka" je tabla postavljena na sopstveni nosač, vertikalno u odnosu na kolovoz, sa naizmeničnim poljima bele i crvene boje pod uglom od 45° u odnosu na površinu kolovoza i može da bude jednostrana ili dvostrana;

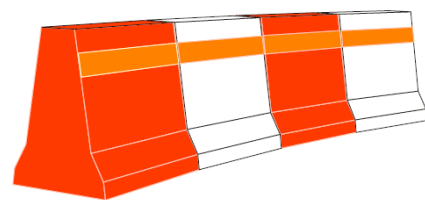
4) "zaprečna traka" je traka sa naizmeničnim poljima bele i crvene boje;

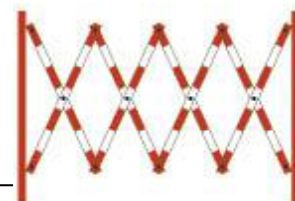
5) "saobraćajni čunj" je kupa sa naizmeničnim poljima crvene i bele boje. Bela boja je retroreflektujuća. Može se izraditi i od gume;

6) "razdvajajuća ograda" koristi se za razdvajanje suprotnih smerova kretanja, za skretanje saobraćaja i za razdvajanje površine kolovoza na kojoj je dozvoljeno kretanje od površine na kojoj kretanje vozila nije dozvoljeno;

7) "rastegljiva ograda" je ograda izrađena od lakih materijala obojenih naizmenično belom i crvenom bojom;

8) "signalna tabla za označavanje radova na putu" je tabla za označavanje radova na putu i postavlja se na zadnji deo motornih vozila ili prikolice, kada je vozilo zaustavljeno;

9) "trepćuća svetla";

10) "trake za poništavanje važnosti saobraćajnih znakova";

11) "aplikativne trake za obeležavanje privremenih oznaka na putu";

12) "zastavice za ručno regulisanje saobraćaja" su crvene i zelene boje dimenzija najmanje 40 cm x 40 cm.

TEHNIČKO REGULISANJE SAOBRAĆAJA

Pešačka zona

Pešačka zona je deo puta, ulice ili deo naselja po kome je dozvoljen isključivo saobraćaj pešaka. Pešačka zona mora biti obeležena propisanom saobraćajnom signalizacijom.

U pešačkoj zoni, u određenom vremenskom periodu, nadležni organ opštine ili grada, može dozvoliti kretanje određenih vozila brzinom kretanja pešaka, tako da ne ugrožavaju pešake.

Zona usporenog saobraćaja

Zona usporenog saobraćaja vozila je deo puta, ulice ili deo naselja u kome kolovoz koriste pešaci i vozila. Vozač je obavezan da se u zoni usporenog saobraćaja

kreće tako da ne ometa kretanje pešaka i biciklista, brzinom kretanja pešaka, a najviše 10 km/h. Zona usporenog saobraćaja mora biti obeležena propisanom saobraćajnom signalizacijom.

Zona škole

Zona škole je deo puta ili ulice koja se nalazi u neposrednoj blizini škole, i kao takva obeležena je odgovarajućom saobraćajnom signalizacijom. Brzina kretanja vozila u zoni škole u naselju je ograničena do 30 km/h, a van naselja do 50 km/h, u vremenu od 7,00 do 21,00 sat, osim ako saobraćajnom znakom vreme zabrane nije drugačije određeno.

Zona "30"

Zona "30" je deo puta, ulice ili naselja u kojoj je brzina kretanja vozila ograničena do 30 km/h. Zona "30" mora biti obeležena propisanom saobraćajnom signalizacijom.

Tehnička sredstva za usporavanje saobraćaja

Tehničkim sredstvima za usporavanje saobraćaja učesnicima u saobraćaju se fizički ograničava brzina kretanja vozila, odnosno dodatno se upozoravaju da brzina kojom se kreću nije bezbedna.

Tehnička sredstva za usporavanje saobraćaja su fizičke prepreke, vibracione i šušteće trake.

Tehnička sredstva za usporavanje saobraćaja moraju biti obeležena propisanom saobraćajnom signalizacijom.

Fizičke prepreke za usporavanje saobraćaja dozvoljeno je postavljati samo na opštinskim putevima u naselju. Izuzetno, fizičke prepreke za usporavanje saobraćaja mogu se postavljati na državnim putevima u zonama škola, vrtića i drugih objekata pored kojih je radi bezbednosti svih učesnika u saobraćaju dodatno ograničena dozvoljena brzina u naselju.

Znaci koje daju ovlašćena lica

Učesnici u saobraćaju moraju da postupaju po zahtevima izraženim pomoću znakova ili po

naredbama milicionara ili drugih lica koja na osnovu ovlašćenja vrše kontrolu i regulisanje saobraćaja na putevima (u daljem tekstu: ovlašćeno lice).

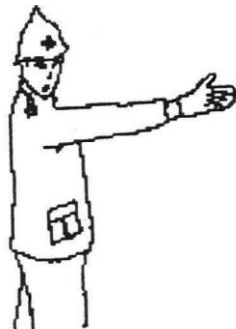
Vozači u smeru u kojem je ispružena ruka obavezno moraju zaustaviti vozilo. Znak se može davati i iz vozila, rukom ili tablicom za regulisanje saobraćaja.

Obavezno zaustavljanje za sva vozila. Ako se znak daje na raskrsnici (u tom se slučaju ovlašćena osoba mora nalaziti u njenoj sredini), znak znači zabranu za sva vozila, osim za ona koja se u času kad ovlašćeno lice podigne ruku ne mogu na siguran način zaustaviti, ili se već nalaze u raskrsnici, za pešake zabrana prolaza (osim za pešake koji su već počeli prelaziti kolovoz). Ako se znak daje na otvorenom putu, ovlašćeno lice se mora nalaziti na kolovozu. Znak se može davati i tablicom za regulisanje saobraćaja.

Zabrana prolaza za sve učesnike u saobraćaju kojima smer kretanja seče smer u kojem je ispružena ruka. Ako se znakom reguliše saobraćaj na raskrsnici ovlašćena osoba se mora nalaziti u njenom središtu. Znak se može davati i tablicom za regulisanje saobraćaja.

Vozači u smeru u kojem se daje znak moraju smanjiti brzinu kretanja vozila. Ako se znakom reguliše saobraćaj na raskrsnici ovlašćena osoba se mora nalaziti u njenom središtu. Znak se može davati i iz vozila, rukom ili

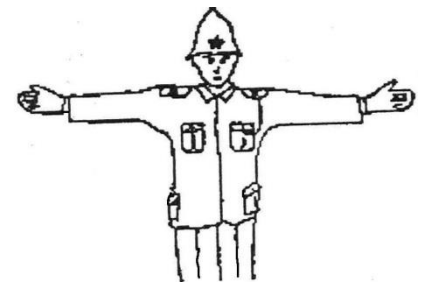
tablicom za regulisanje saobraćaja.

Vozači u smeru za koji se daje znak moraju ubrzati kretanje vozila. Znak se može davati i iz vozila, rukom ili tablicom za regulisanje saobraćaja.

Vozači u smeru u kojem je ispružena ruka obavezno moraju zaustaviti vozilo. Znak se može davati i iz vozila, rukom ili tablicom za regulisanje saobraćaja

Za vozila koja dolaze sa bočnih strana prolaz je slobodan. Za vozila koja dolaze iz pravca kojem su okrenuta leđa, odnosno grudi prolaz je zabranjen. Ako se znakom reguliše saobraćaj na raskrsnici ovlašćena osoba se mora nalaziti u njenom središtu.

DUŽNOSTI UČESNIKA U SAOBRAĆAJU U SLUČAJU SAOBRAĆAJNE NEZGODE

Dužnosti lica koje se zatekne ili naiđe na mesto saobraćajne nezgode

Lice koje se zatekne ili naiđe na mesto saobraćajne nezgode u kojoj ima povređenih lica dužno je da odmah obavesti policiju i/ili službu hitne medicinske pomoći i da u skladu sa svojim znanjima, sposobnostima i mogućnostima, pruži pomoć licima povređenim u saobraćajnoj nezgodi i po potrebi ih preveze do najbliže zdravstvene ustanove i da

preduzme sve što je u njegovoj moći da spreči uvećavanje postojećih, odnosno nastajanje novih posledica.

Dužnosti učesnika u saobraćajnoj nezgodi

Vozač, odnosno drugi učesnik saobraćajne nezgode u kojoj je neko lice zadobilo telesne povrede, odnosno poginulo, ili je nastala velika materijalna šteta dužan je da:

- 1) zaustavi vozilo, isključi motor, uključi sve pokazivače pravca, postavi sigurnosni trougao na bezbednom rastojanju, obavesti policiju i/ili službu hitne pomoći i preduzme druge raspoložive mere kako bi upozorio ostale učesnike u saobraćaju o postojanju nezgode,
- 2) upozori sva lica da se sklone sa kolovoza da ne bi bila povređena i da ne bi uništavala tragove nezgode,
- 3) obavesti policiju i ostane na mestu nezgode do dolaska policije i završetka uviđaja,
- 4) ukaže pomoć povređenima, odnosno prvu pomoć ili medicinsku pomoć u skladu sa svojim znanjima, sposobnostima i mogućnostima,
- 5) da preduzme sve mere zaštite koje su u njegovoj moći da se spreči nastajanje novih i uvećavanje postojećih posledica i povreda,
- 6) da obezbedi tragove i predmete nezgode, pod uslovom da time ne ugrožava bezbednost saobraćaja.

Ukoliko na mestu saobraćajne nezgode nije prisutan vlasnik, odnosno vozač drugog vozila koje je učestvovalo u saobraćajnoj nezgodi, prisutni vozač učesnik u saobraćajnoj nezgodi dužan je da odsutnom licu, odnosno vlasniku drugog vozila dostavi svoje ime i prezime i adresu stana.

Izuzetno, može se udaljiti sa mesta nezgode ako mu je neophodna hitna medicinska pomoć ili radi prevoženja povređenog do najbliže zdravstvene ustanove, dužan je da se vrati na mesto nezgode čim bude u mogućnosti.

Vozač odnosno učesnik saobraćajne nezgode u kojoj je nastala samo manja materijalna šteta dužan je da:

- 1) upozori ostale učesnike u saobraćaju o postojanju vozila i drugih prepreka na putu, ukoliko ih sam ne može ukloniti,
- 2) ukloni vozilo i druge predmete sa kolovoza, ako onemogućavaju ili ugrožavaju odvijanje saobraćaja, odnosno ako preti opasnost od novih saobraćajnih nezgoda,
- 3) popuni Evropski izveštaj o saobraćajnoj nezgodi u slučaju kada ovlašćeno lice ne vrši uviđaj saobraćajne nezgode,
- 4) upozori sva lica da se sklone sa kolovoza da ne bi ometala saobraćaj,
- 5) ostavi podatke o sebi i vozilu vozaču oštećenog vozila ili držaocu druge oštećene stvari u nezgodi, odnosno policiji,
- 6) preduzme mere zaštite koje su u njegovoj moći da se spreči nastajanje novih i uvećavanje postojećih posledica nezgode.

Ako učesnik u saobraćajnoj nezgodi u kojoj je nastala samo manja materijalna šteta na drugom vozilu, zbog odsutnosti vozača drugog vozila, nije u mogućnosti da pruži lične podatke i podatke o osiguranju vozila, dužan je da o toj nezgodi obavesti nadležni organ unutrašnjih poslova i da dostavi svoje lične podatke i podatke o oštećenom vozilu.

Lice koje je učestvovalo u saobraćajnoj nezgodi ne sme uzimati alkoholna pića i/ili psihoaktivne supstance dok se ne izvrši uviđaj.

Nakon obavljenog uviđaja vozač, odnosno vlasnik vozila, dužan je da vozilo, teret, stvari ili drugi materijal rasut po putu, bez odlaganja ukloni sa kolovoza, ukoliko neće, teritorijalno nadležna organizaciona jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova naložiće upravljaču puta da o trošku vlasnika, na sigurno mesto, ukloni vozilo, teret, stvari ili drugi rasuti materijal sa kolovoza. Upravljač puta dužan je da bez odlaganja postupi po nalogu i obezbedi prohodnost puta.

Dužnosti policije. Policijskog službenika i lica ovlašćenog zakonom

Policija je dužna da odmah po saznanju za nezgodu sa povređenim ili poginulim licima obavesti službu hitne medicinske pomoći i izađe na mesto nezgode.

Zdravstvena ustanova koja je obaveštena o saobraćajnoj nezgodi iz bilo kog izvora ili je primila

na lečenje lica povređeno u saobraćajnoj nezgodi dužna je da o tome odmah obavesti nadležni organ unutrašnjih poslova.

Ukoliko lice povređeno u saobraćajnoj nezgodi premine od zadobijenih povreda ili ako postoji opravdana sumnja da je kod vozača usled povrede došlo do smanjenja psihičke ili fizičke sposobnosti za upravljanje motornim vozilom ili tramvajem, zdravstvena ustanova dužna je da o tome, bez odlaganja, obavesti nadležni organ unutrašnjih poslova.

Lice ovlašćeno zakonom dužno je da izađe na mesto saobraćajne nezgode sa povređenim, odnosno poginulim licima ili kada je nastupila velika materijalna šteta i sačini uviđajnu dokumentaciju (zapisnik o uviđaju, skica lica mesta, situacioni plan, foto-dokumentacija i ostali prilozi).

Policijski službenik dužan je da izađe na mesto saobraćajne nezgode u kojoj je nastala manja materijalna šteta, ako to zahteva jedan od učesnika saobraćajne nezgode ili lice koje je pretrpelo materijalnu štetu u toj nezgodi i izvrši uviđaj, ostali učesnici su dužni da ostanu na mestu saobraćajne nezgode do završetka uviđaja.

Troškove vršenja uviđaja snosi osiguravajuće društvo kod koga je osigurano vozilo čiji vozač zahteva vršenje uviđaja.

Osiguravajuća društva su dužna da vode evidenciju o saobraćajnim nezgodama za koje je sačinjen Evropski izveštaj o saobraćajnoj nezgodi.

Ovlašćeno lice koji vrši uviđaj saobraćajne nezgode u kojoj ima poginulih, odnosno povređenih lica, odrediće da se neposrednim učesnicima saobraćajne nezgode uzme krv ili urin radi utvrđivanja količine alkohola u krvi, odnosno prisustva psihoaktivnih supstanci u organizmu.

Prilikom vršenja uviđaja saobraćajne nezgode u kojoj nema poginulih, odnosno povređenih lica, službeno lice će vozače koji su učestvovali u saobraćajnoj nezgodi obavezno podvrgnuti ispitivanju pomoću odgovarajućih sredstava (alkometar, droga test i dr).

Ukoliko su na vozilu koje je učestvovalo u saobraćajnoj nezgodi očigledno neispravni sklopovi i

uređaji vozila bitni za bezbedno kretanje vozila, odnosno ukoliko vozilo nije u voznom stanju, ovlašćeno službeno lice će isključiti vozilo iz saobraćaja i oduzeti registarske tablice.

Ovlašćeno službeno lice će vozaču izdati potvrdu o privremeno oduzetim registarskim tablicama. Isključenje vozila iz saobraćaja traje dok se nadležnom organu ne dostavi dokaz da je vozilo tehnički ispravno.

Organ koji vrši uviđaj dužan je da prilikom uviđaja, pored ostalog, utvrdi podatke o identitetu lica koja su bila prisutna kada se dogodila saobraćajna nezgoda, odnosno koja imaju bitna saznanja o saobraćajnoj nezgodi.

Organ unutrašnjih poslova obavestiće porodicu nastradalog učesnika u saobraćajnoj nezgodi o saobraćajnoj nezgodi i posledicama.

Ovlašćeno lice koje vrši uviđaj, dužno je da organizuje popis imovine koja na mestu događaja ostane iza lica koje je u saobraćajnoj nezgodi poginulo ili teže povređeno i da istu obezbedi do momenta preuzimanja stvari.

VOZAČI

Uslovi za upravljanje vozilom

Motornim vozilom, odnosno skupom vozila može samostalno da upravlja vozač koji ispunjava propisane uslove i ima vozačku dozvolu za upravljanje vozilom one kategorije kojim upravlja.

Vozačka dozvola će se izdati licu:

- 1) koje ispunjava starosne uslove,
- 2) koje ispunjava zdravstvene uslove,
- 3) koje ima prebivalište ili odobren privremeni boravak od najmanje 6 meseci u Republici Srbiji,
- 4) koje je položilo vozački ispit za vozača određene kategorije motornih vozila, odnosno skupa vozila,
- 5) koje je položilo ispit iz prve pomoći,
- 6) kome nije zabranjeno upravljanje motornim vozilom, odnosno skupom vozila.

Starosni uslovi za dobijanje vozačke dozvole

Vozačku dozvolu može dobiti lice koje je navršilo:

- 1) 15 godina za kategoriju M,

- 2) 16 godina za kategoriju F,
- 3) 16 godina za kategorije AM i A1,
- 4) 18 godina za kategoriju A2,
- 5) 18 godina za kategorije B, V1 i BE,
- 6) 18 godina za kategorije C1 i C1E,
- 7) 21 godinu za kategorije S, CE, D1, D1E,
- 8) 24 godine za kategorije D i DE,
- 9) 24 godine za kategoriju A, osim za lica koja vozačku dozvolu za kategoriju A2 poseduju najmanje dve godine.

Vozačka dozvola za upravljanje motornim vozilima izdaje se na rok od 10 godina, a licima starijim od 65 godina života - na rok važenja do najviše pet godina, prema nalazu i mišljenju datom u uverenju o zdravstvenoj sposobnosti.

Licima koja u vreme izdavanja vozačke dozvole imaju više od 55 godina života vozačka dozvola izdaje se sa rokom važenja do navršene 65. godine života.

Izuzetno vozačka dozvola se može izdati na kraće vreme, na osnovu nalaza i mišljenja u uverenju o zdravstvenoj sposobnosti za vozača.

Licima kojima je istekao rok važenja vozačke dozvole izdaće se nova vozačka dozvola uz prilaganje fotografije ne starije od šest meseci.

Lica kojima je po lekarskom nalazu i mišljenju vozačka dozvola izdata na kraći rok od propisanog kao i lica starija od 65 godina, prilažu i dokaz o zdravstvenoj sposobnosti.

U nalazu i mišljenju datom u uverenju o zdravstvenoj sposobnosti za vozača može se odrediti da je neophodno da vozač koristi određena pomagala prilikom upravljanja vozilom. Nadležni organ će obavezu korišćenja pomagala upisati u vozačku, odnosno probnu vozačku dozvolu.

Zdravstveni pregledi

Vozači koji upravljaju motornim vozilom, odnosno skupom vozila kojima se obavlja javni prevoz, instruktori vožnje, kao i drugi vozači kojima je upravljanje motornim vozilima osnovno zanimanje, moraju se podvrgnuti zdravstvenom pregledu radi utvrđivanja psihofizičke sposobnosti za vozača u roku koji ne može biti duži od tri godine.

Ako se na zdravstvenom pregledu utvrdi da lice nije psihofizički sposobno za vozača motornog vozila ili skupa vozila određene kategorije, odnosno instruktora vožnje određene kategorije, zdravstvena ustanova koja je izvršila pregled dužna je da o tome odmah, a najkasnije u roku od 15 dana, obavesti teritorijalno nadležnu organizacionu jedinicu Ministarstva unutrašnjih poslova na čijem području lice ima prebivalište, odnosno organ koji je izdao dozvolu (licencu) za instruktora vožnje. Organ koji vodi vozača u evidenciji oduzeće vozačku dozvolu za upravljanje vozilima, odnosno skupovima vozila, određene kategorije. Organ koji je izdao dozvolu (licencu) za instruktora vožnje, oduzeće tu dozvolu (licencu).

Privredna društva dužna su da obezbede da se njihovi instruktori vožnje podvrgnu zdravstvenom pregledu. Instruktor vožnje koji se u propisanom roku nije podvrgao zdravstvenom pregledu, odnosno za koga je na tom pregledu utvrđeno da nije sposoban za instruktora vožnje određene kategorije, ne sme obavljati praktičnu obuku.

Na **kontrolni** zdravstveni pregled uputiće se vozač, odnosno instruktor vožnje za koga se posumnja da zbog psihofizičkih smetnji, odnosno nedostataka, nije u stanju bezbedno da upravlja vozilom.

Teritorijalno nadležna organizaciona jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno organ koji je izdao dozvolu (licencu) za instruktora vožnje, oduzeće vozačku dozvolu odnosno dozvolu (licencu) za instruktora vožnje, licu koje se ne podvrgne kontrolnom zdravstvenom pregledu u određenom roku ili licu za koje se na kontrolnom zdravstvenom pregledu utvrdi da je postalo zdravstveno nesposobno za vozača određene kategorije vozila.

Vozaču, odnosno instruktoru vožnje koji ima pravo da upravlja vozilima više kategorija, a to mu pravo za pojedine kategorije bude oduzeto izdaće se vozačka dozvola, odnosno dozvola (licenca) za instruktora vožnje, za one kategorije za koje to pravo nije oduzeto.

Vozačke dozvole

Vozačka dozvola izdaje se za upravljanje motornim vozilima, odnosno skupovima vozila sledećih kategorija:

- 1) **AM** - Mopedi, laki tricikli ili laki četvorocikli,
- 2) **A1** - Motocikli čija radna zapremina motora nije veća 125 cm³ i snage motora do 11 kW čiji odnos snage motora i mase vozila nije veći od 0,1 kW/kg i teški tricikli čija snaga motora ne prelazi 15 kW,
- 3) **A2** - Motocikli čija snaga motora nije veća od 35kW i čiji odnos snage motora i mase vozila nije veći od 0,2 kW/kg,
- 4) **A** - Motocikli i teški tricikli čija snaga motora prelazi 15 kW,
- 5) **B1** - Teški četvorocikli,
- 6) **B** - Motorna vozila, osim vozila kategorije A, A1, A2, AM, F i M, čija najveća dozvoljena masa nije veća od 3.500kg i koja nemaju više od osam mesta za sedenje ne računajući sedišta za vozača,
- 7) **BE** - Skup vozila čije vučno vozilo pripada kategoriji B, najveća dozvoljena masa priključnog vozila je veća od 750 kg, a nije veća od 3.500 kg,
- 8) **C1** - Motorna vozila, osim vozila kategorije A, A1, A2, AM, F, M, V, D i D1, čija je najveća dozvoljena masa veća od 3.500 kg, a nije veća od 7.500 kg,
- 9) **C1E** - Skup vozila čije vučno vozilo spada u kategoriju C1, a najveća dozvoljena masa priključnog vozila prelazi 750 kg i najveća dozvoljena masa skupa ne prelazi 12.000 kg, kao i skup vozila čije vučno vozilo spada u kategoriju B, a najveća dozvoljena masa priključnog vozila prelazi 3.500 kg i najveća dozvoljena masa skupa vozila ne prelazi 12.000 kg,
- 10) **C** - Motorna vozila, osim kategorije A, A1, A2, AM, F, M, B, D i D1, čija je najveća dozvoljena masa veća od 3.500 kg,
- 11) **CE** - Skup vozila čije vučno vozilo pripada kategoriji C, a najveća dozvoljena masa priključnog vozila je veća od 750 kg,
- 12) **D1** - Motorna vozila za prevoz lica, koja osim sedišta za vozača imaju više od osam, a najviše 16 sedišta i čija maksimalna dužina ne prelazi osam metara,
- 13) **D1E** - Skup vozila čije vučno vozilo pripada kategoriji D1, a najveća dozvoljena masa priključnog vozila je veća od 750 kg,
- 14) **D** - Motorna vozila za prevoz lica, koja osim sedišta za vozača imaju više od osam sedišta,

15) **DE** - Skup vozila čije vučno vozilo pripada kategoriji D, a najveća dozvoljena masa priključnog vozila je veća od 750 kg,

16) **F** - Traktori sa ili bez priključnih vozila i radne mašine,

17) **M** - Motokultivator.

Vozač vozila kategorije C1E, CE, D1E ili DE može da upravlja skupom vozila kategorije BE.

Vozač vozila kategorije CE može da upravlja skupom vozila kategorije DE, ukoliko ima kategoriju D.

Vozač vozila kategorije CE može da upravlja skupom vozila kategorije C1E, odnosno vozač kategorije DE kategorijom D1E.

Vozač vozila B kategorije ima pravo da upravlja i lakim triciklima i lakim četvorociklima, teškim triciklima čija snaga motora nije veća od 15 kW i teškim četvorociklima, kao i teškim triciklima čija snaga motora je veća od 15 kW kada napuni 21 godinu.

Vozač vozila B1 kategorije ima pravo da upravlja i lakim triciklima, teškim triciklima čija snaga motora nije veća od 15 kW, lakim i teškim četvorociklima.

Traktorom i radnom mašinom može upravljati samo vozač koji ima vozačku dozvolu za vozila kategorije F.

Vozač vozila kategorije A2 može da upravlja vozilom kategorije A1.

Vozač vozila kategorije A, može da upravlja vozilom kategorije A1, A2 i AM,

Vozač vozila kategorije C može da upravlja vozilom C1 kategorije, vozač vozila kategorije B može da upravlja vozilom B1 kategorije i vozač vozila kategorije D može da upravlja vozilom D1 kategorije.

Vozači kategorija B, C, C1, D i D1 mogu da upravljaju tim vozilima i kada im je pridodato priključno vozilo čija najveća dozvoljena masa nije veća od 750 kg.

Motokultivatorom može upravljati vozač koji ima vozačku dozvolu za upravljanje vozilom bilo koje kategorije.

Profesionalni vozači

Vozač motornog vozila, odnosno skupa vozila kome je upravljanje vozilom osnovno zanimanje, odnosno koji obavlja javni prevoz, da bi obavljao poslove tog zanimanja, mora posedovati licencu za obavljanje poslova profesionalnog vozača (sertifikat o profesionalnoj kompetentnosti - Certificate of Professional Competence – CPC. Važi za kategorije C, C1, D, D1, CE, C1E, DE i D1E. Licencu izdaje Agencija i vodi evidencije o izdatim dozvolama. Rok važenja je 5 godina i obnoviće se vozaču ako je prisustvovao obaveznim seminarima unapređenja znanja.

Licenca može biti nacionalna, koja važi za teritoriju Republike Srbije i međunarodna, koja važi u međunarodnom prevozu.

Licenca se može izdati vozaču koji ispunjava sledeće uslove:

- 1) da ima vozačku dozvolu za upravljanje vozilima kategorija navedenih gore
- 2) da je završio propisanu obuku,
- 3) da je položio stručni ispit iz provere znanja.

Vozači tramvaja

Tramvajem može upravljati vozač koji ima vozačku dozvolu za upravljanje motornim vozilom "B" kategorije i posebnu dozvolu za upravljanje tramvajem koju izdaje Agencija.

Dozvolu za upravljanje tramvajem može steći lice koje je navršilo 21 godinu života, položilo ispit za upravljanje tramvajem kao i da mu odlukom nadležnog organa nije izrečena mera zabrane upravljanja motornim vozilom.

Kada upravlja tramvajem vozač mora imati kod sebe posebnu dozvolu za upravljanje tramvajem i vozačku dozvolu i dužan je da je stavi na uvid ovlašćenom licu.

Agencija organizuje obuku za vozača tramvaja i organizuje i sprovodi ispit za vozače tramvaja.

Trajanje upravljanja vozilom

Vozač koji upravlja teretnim vozilom čija je najveća dozvoljena masa veća od 3.500 kg, skupom vozila čija je najveća dozvoljena masa veća od 3.500 kg ili autobusom ne sme u toku od 24 sata upravljati tim vozilom duže od devet sati.

Vozač mora nakon 4 sata i 30 minuta upravljanja vozilom napraviti pauzu (prekid upravljanja vozilom radi odmora) u trajanju od najmanje 45 minuta, može tih 45 minuta koristiti tako da napravi više pauza u trajanju od po najmanje 15 minuta raspoređenih tokom vožnje, s tim da vreme upravljanja ne sme biti duže od 4 sata i 30 minuta. Ukupno vreme upravljanja vozilom ne sme preći 90 sati u razdoblju od dve uzastopne nedelje.

Izuzetno, vozač autobusa, trolejbusa i tramvaja u javnom gradskom prevozu putnika, sme upravljati vozilom najduže osam sati, uz uslov da na polaznim stajalištima ima prekid vožnje od najmanje pet minuta.

Tokom svaka 24 sata vozač mora imati neprekidan odmor od najmanje 11 sati.

Kada se u upravljanju vozilom smenjuju dva vozača i ako se u vozilu nalazi ležaj koji omogućuje jednom od njih odmor u ležećem položaju, svaki vozač mora imati neprekidni odmor u trajanju od osam sati tokom svakih 30 sati putovanja. Odmor vozač mora koristiti van vozila ili u vozilu kada se ono ne kreće.

Tokom nedelje vozač mora imati najmanje jedan neprekidan odmor od najmanje 45 sati.

OSPOSOBLJAVANJE KANDIDATA ZA VOZAČE

Teorijska obuka

Teorijska obuka obuhvata najmanje sledeće gradivo:

- 1) **pravila saobraćaja i saobraćajna signalizacija** – pojam i značaj pravila saobraćaja, primena pravila, pojam i značenje saobraćajnih znakova i znaci koje daju ovlašćena službena lica,
- 2) **vozač** – značaj i uticaj vozača na bezbednost saobraćaja, osobine i postupci vozača koji utiču na bezbednost saobraćaja, sociološki činioci koji utiču na ponašanje vozača, značaj procena saobraćajne situacije i način donošenja odluka vozača, orijentacija vozača u vremenu i prostoru, psihološki činioci koji utiču na procene, donošenje i sprovođenje odluka vozača u toku vožnje, vreme reakcije, pažnja i umor vozača, promene kod vozača koje nastaju usled korišćenja alkohola i/ili drugih psihoaktivnih supstanci čija je upotreba zabranjena pre i za vreme vožnje,

3) **put** – pojam puta, karakteristike puta koje su od značaja za bezbednost saobraćaja, uticaj vremenskih prilika na stanje puta i bezbedno odvijanje saobraćaja i noćni uslovi vožnje,

4) **vozilo** – pojam i osobine vozila koje utiču na bezbedno odvijanje saobraćaja na putevima, značaj i uticaj tehničke ispravnosti vozila na bezbedno odvijanje saobraćaja, značaj i uticaj opterećenja i načina opterećenja vozila na bezbednost saobraćaja, osnovni sklopovi i uređaji vozila i njihov uticaj na bezbednost saobraćaja na putu, najčešće neispravnosti vozila i mogućnosti njihovog otklanjanja od strane vozača raspoloživom opremom i sredstvima,

5) **pasivna bezbednost vozila** – pojam i značaj, uticaj pojedinih delova i sklopova vozila na pasivnu bezbednost i delovi, sklopovi i uređaji vozila čiji je osnovni cilj obezbeđivanje pasivne bezbednosti,

6) **ostali učesnici u saobraćaju** – pojam i njihove osobine koje utiču na bezbedno odvijanje saobraćaja, karakteristike ponašanja u saobraćaju dece, starih lica, osoba sa posebnim potrebama, pešaka, biciklista, motociklista i drugih lica, pojam, karakteristike i uticaj šinskih vozila na bezbedno odvijanje saobraćaja, mogući uticaj životinja na bezbedno odvijanje saobraćaja na putu,

7) **opšte odredbe** – propisi vezani za pravo na upravljanje vozilom u saobraćaju na putu, pravo učešća vozila u saobraćaju na putu, vreme upravljanja vozilom u saobraćaju na putu i odmori vozača, postupak u slučaju saobraćajne nezgode i posebne mere bezbednosti,

8) **mere predostrožnosti prilikom napuštanja vozila,**

9) **osnovi ekonomične vožnje** i uticaj saobraćaja na stanje životne sredine i njeno ugrožavanje,

10) opasnosti koje nastaju usled **nepoštovanja propisa** iz oblasti bezbednosti saobraćaja, moguće štetne posledice nepoštovanja propisa i kaznene mere za učinioce povreda odredbi i propisa iz oblasti bezbednosti saobraćaja (kazna zatvora, novčana kazna, mere bezbednosti i zaštitne mere),

11) **teorijsko objašnjenje radnji sa vozilom u saobraćaju na putu** i postupanje vozača u saobraćaju na putu – osnovne radnje vozilom: polazak, vožnja unapred, vožnja unazad, promena pravca kretanja i zaustavljanje vozila, uključivanje vozila u saobraćaj na putu, izbor brzine kretanja vozila u zavisnosti od saobraćajne situacije i uslova

puta i vremena, skretanje, obilaženje, mimoilaženje, preticanje, promena saobraćajne trake, polukružno okretanje, zaustavljanje i naglo kočenje, ustupanje prava prvenstva prolaza, postupanje vozača pri nailasku i prolazak kroz raskrslu na kojoj je saobraćaj regulisan pravilom desne strane, saobraćajnim znakom, svetlosnim saobraćajnim znakom i znacima i naredbama koje daje ovlašćeno lice, postupanje vozača pri nailasku na pešački prelaz, prelaz puta preko železničke i tramvajske pruge i vožnja kroz tunel, postupanje vozača u uslovima padavina, smanjene vidljivosti, u noćnim uslovima i kada se kreće putem na kojem se izvode radovi.

Praktična obuka

Praktična obuka obuhvata ovladavanje veštinama u upravljanju vozilom u saobraćaju na putu, u pogledu:

1) provere i pripreme vozila za bezbedno učestvovanje u saobraćaju na putu,

2) upotrebe komandi i uređaja vozila,

3) izvođenja propisanih radnji vozilom na uređenom poligonu,

4) izvođenja radnji vozilom u saobraćaju na putu

5) upravljanja vozilom u saobraćaju na putu u naselju, u uslovima slabog, srednjeg i jakog intenziteta saobraćaja,

6) upravljanja vozilom u saobraćaju na putu van naselja, u uslovima slabog, srednjeg i jakog intenziteta saobraćaja,

7) upravljanja vozilom na putu u naselju i van naselja, u noćnim uslovima,

8) uvežbavanja radnji vozilom i postupanje vozača u različitim saobraćajnim situacijama,

9) razvijanja odnosa poverenja i poštovanja prema drugim učesnicima u saobraćaju, sticanja navike pomaganja drugim učesnicima u saobraćaju i preduzimanja mera da ne dođe do saobraćajne nezgode.

Sa praktičnom obukom kandidata za vozače može se otpočeti tek nakon što kandidat za vozača položi teorijski deo ispita i dobije potvrdu o položenom teorijskom delu ispita.

Pravno lice ne sme otpočeti sa praktičnom obukom kandidata za vozača koji nema uverenje o zdravstvenoj sposobnosti za kategoriju vozila za koju se obučava, odnosno otpočeti ili obavljati praktičnu obuku ako je od izdavanja tog uverenja proteklo **više od jedne godine**.

Kandidat za vozača koji vrši praktični deo obuke sme upravljati vozilom one kategorije za koju se obučava samo pod nadzorom instruktora vožnje.

Izuzetno kandidat za vozača može upravljati bez nadzora instruktora vožnje vozilima kategorije AM, A1, A2, A, B1 i F, osim prilikom obavljanja početne praktične obuke na uređenom poligonu.

Prava i obaveze kandidata za vozače

Vlada određuje najnižu cenu teorijske i praktične obuke na predlog Ministarstva unutrašnjih poslova, a po pribavljenom mišljenju ministarstva nadležnog za trgovinu i usluge. Pravno lice ne može odrediti nižu cenu obuke od cene određene na ovaj način U ukupnu cenu teorijske i praktične obuke uključeno je i izdavanje svih potvrda u vezi navedenih obuka.

Pravno lice i kandidat za vozača obavezno, pre početka obuke, sklapaju ugovor o uslovima pod kojima će se obaviti obuka. Ovim ugovorom se moraju posebno odrediti međusobni odnosi u slučaju prestanka osposobljavanja u tom pravnom licu.

Pravno lice izdaje potvrde o završenoj teorijskoj i praktičnoj obuci i potvrde o broju sati teorijske i praktične obuke koje je imao kandidat u slučaju prestanka osposobljavanja u tom pravnom licu.

Potvrde se moraju izdati nakon završene teorijske i praktične obuke, odnosno u slučaju prekida navedenih obuka, u roku od **tri** dana od dana podnošenja zahteva.

Instruktor vožnje

Instruktor vožnje obrazuje se u sistemu srednjeg obrazovanja.

Ispit za instruktora vožnje može polagati vozač koji je navršio 21 godinu života i ima najmanje **tri** godine vozačku dozvolu za vozače vozila one kategorije za koju polaže ispit za instruktora vožnje.

Praktičnu obuku može da obavlja instruktor vožnje koji ispunjava propisane uslove i ima dozvolu (licencu) za instruktora vožnje. Dozvolu izdaje Agencija, ima rok važenja pet godina.

Instruktor vožnje mora ispunjavati sledeće uslove:

- 1) da ima položen ispit za vozača instruktora ili stečenu (javnu školsku ispravu) školsku diplomu za instruktora vožnje odgovarajuće kategorije,
- 2) da je zdravstveno sposoban,
- 3) da u poslednje četiri godine nije pravosnažno osuđivan za krivična dela: teška dela protiv bezbednosti javnog saobraćaja, iz grupe protiv života i tela, protiv službene dužnosti, kao i da se protiv njega ne vodi istraga za ova krivična dela, odnosno nije podignuta optužnica za ova krivična dela.

Dozvola (licenca) će se obnoviti instruktoru vožnje ako je:

- 1) prisustvovao obaveznim seminarima unapređenja znanja,
- 2) položio ispit provere znanja i
- 3) zdravstveno sposoban.

Dozvola za instruktora vožnje određene kategorije važi samo u vreme kada i njegova vozačka dozvola za tu kategoriju vozila.

Ukoliko je instruktoru vožnje, do datuma podnošenja zahteva za izdavanje dozvole za instruktora vožnje, oduzimana dozvola (licenca) više od dva puta za poslednjih 10 godina, dozvola se neće izdati.

Agencija organizuje seminare unapređenja znanja, obavlja proveru znanja, propisuje i vodi registar izdatih dozvola (licenci) za instruktora vožnje.

Instruktor vožnje može praktičnu obuku obavljati samo sa kandidatima za vozače koji se osposobljavaju kod pravnog lica u kojem je on u radnom odnosu.

Za vreme izvođenja praktičnog dela osposobljavanja, instruktor vožnje mora kod sebe imati vozačku dozvolu (licencu) za instruktora vožnje.

Za vreme izvođenja praktičnog dela osposobljavanja, instruktor vožnje mora kod sebe imati knjigu praktične obuke instruktora vožnje i knjižicu obuke kandidata za vozača i dužan ih je dati na uvid ovlašćenom službenom licu Ministarstva unutrašnjih poslova.

Instruktor vožnje može imati najviše **osam** sati praktične obuke kandidata za vozače u toku radnog dana.

Instruktor vožnje između dva radna dana mora imati prekid u obavljanju svoje delatnosti u trajanju od najmanje 11 sati.

Instruktor vožnje između časova praktične obuke mora imati odmor u trajanju od najmanje 10 minuta, osim kada sa istim kandidatom za vozača izvodi dva spojena časa, nakon čega mora imati odmor u trajanju od najmanje 20 minuta.

U toku nedelje instruktor vožnje mora imati najmanje jedan slobodan dan.

Za vreme obavljanja praktične obuke u vozilu mogu se nalaziti samo, instruktor vožnje, kandidat za vozača i lice koje vrši nadzor.

Za vreme praktične obuke kandidat za vozača kod sebe mora imati i staviti na uvid dokaz o zdravstvenoj sposobnosti za vozača, potvrdu o položenom teorijskom ispitu, ličnu kartu, odnosno drugi dokument sa fotografijom ukoliko zbog starosti ne ispunjava uslov za izdavanje lične karte.

Vozila za osposobljavanje vozača

Vozilo za obuku kandidata za vozače vozila B kategorije mora imati ugrađene duple nožne komande, osim komande za ubrzavanje, a vozila kategorije C i D umesto duplih komandi mogu imati ugrađenu komandu pomoćne-parkirne kočnice na dohvata ruke instruktora vožnje.

Vozilo za obuku kandidata za vozače vozila B kategorije ne može imati automatski menjač.

Motorno vozilo kategorije B, C1, C, D1 i D mora imati ugrađen tahograf.

Motorno i priključno vozilo za obuku kandidata za vozače, kada učestvuje u saobraćaju i kada se na

njemu obučava kandidat za vozača, mora biti označeno na propisan način.

Praktična obuka kandidata za vozača osoba sa invaliditetom, može se obavljati na vozilu proizvedenom ili prepravljenom u skladu sa njegovim potrebama iako nije registrovano na pravno lice.

Vozački ispit

Vozački ispit se sastoji iz dve celine: teorijskog ispita i praktičnog ispita.

Kandidat je položio vozački ispit kada položi teorijski ispit i praktični ispit.

O položenom teorijskom ispitu pravno lice izdaje potvrdu, najkasnije u roku od **tri** dana od dana kada je kandidat za vozača položio teorijski ispit.

Kandidatu za vozača koji je položio vozački ispit pravno izdaje uverenje u roku od **tri** dana od dana kada je položio vozački ispit.

Teorijskom ispitu može pristupiti kandidat za vozača kojem je izdata potvrda o završenoj teorijskoj obuci za vozača određene kategorije.

Praktičnom ispitu može da pristupi kandidat za vozača:

- 1) koji je zdravstveno sposoban za vozača određene kategorije,
- 2) koji ispunjava starosni uslov za sticanje prava upravljanja vozilom odgovarajuće kategorije,
- 3) kome je izdata potvrda o položenom teorijskom ispitu pri čemu od dana polaganja teorijskog ispita ne sme proći više od jedne godine,
- 4) kome je izdata potvrda o završenoj praktičnoj obuci odgovarajuće kategorije,
- 5) kome je izdata potvrda o položenom ispitu iz prve pomoći.

Vozački ispit se polaže pred ispitnom komisijom koja se sastoji od dva člana, od kojih je jedan ispitivač policijski službenik, a drugi je ispitivač iz pravnog lica.

O polaganju vozačkog ispita ispitna komisija sačinjava zapisnik u dva primerka od kojih se jedan čuva u pravnom licu, a drugi kod teritorijalno

nadležne organizacione jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova.

Kandidat je položio vozački ispit ako oba ispitivača daju pozitivnu ocenu na teorijskom i praktičnom ispitu.

Ispitivač

Ispitivač mora da ispunjava propisane uslove i ima dozvolu (licencu) za ispitivača.

Ispitivač mora ispunjavati sledeće uslove:

- 1) da ima dozvolu (licencu) za instruktora vožnje odgovarajuće kategorije,
- 2) da je navršio najmanje 23 godine života,
- 3) da ima najmanje višu stručnu spremu saobraćajne struke – drumski saobraćaj, odnosno visoku stručnu spremu druge struke i najmanje pet godina radnog iskustva u oblasti bezbednosti saobraćaja, odnosno za lica koja obavljaju ove poslove na dan stupanja na snagu ovog zakona da imaju najmanje dve godine radnog iskustva na poslovima instruktora vožnje ili ispitivača,
- 4) da ima položen stručni ispit za ispitivača,
- 5) da mu za poslednje dve godine nije izrečena zaštitna mera zabrane upravljanja vozilom,
- 6) da u poslednje četiri godine nije pravosnažno osuđivan za krivična dela: teška dela protiv bezbednosti javnog saobraćaja, iz grupe protiv života i dela, protiv službene dužnosti, kao i da se protiv njega ne vodi istraga za ova krivična dela, odnosno nije podignuta optužnica za ova krivična dela.

Na teorijskom ispitu ispitivač mora imati licencu za ispitivača B kategorije, a na praktičnom delu one kategorije vozila za koju kandidat za vozača polaže ispit.

Dozvolu (licencu) izdaje Agencija i ima rok važenja pet godina, obnoviće se ispitivaču ako je prisustvovao obaveznim seminarima unapređenja znanja i položio ispit provere znanja.

Dozvola (licenca) za ispitivača određene kategorije važi samo u vreme kada i njegova dozvola (licenca) za instruktora vožnje, odnosno vozačka dozvola te kategorije.

Ukoliko je instruktoru vožnje, do datuma podnošenja zahteva za izdavanje dozvole za instruktora vožnje, oduzimana dozvola (licenca) više od dva puta za poslednjih 10 godina, dozvola se neće izdati.

Program za polaganje stručnog ispita za ispitivača obuhvata sadržaje iz oblasti:

- 1) saobraćajne etike,
- 2) saobraćajne psihologije,
- 3) pedagogije i andragogije,
- 4) bezbednosti drumskog saobraćaja,
- 5) propisa o bezbednosti saobraćaja, obuke vozača i polaganja vozačkih ispita,
- 6) vozila,
- 7) teorije izvođenja radnji sa vozilom u saobraćaju na putu.

VOZILA

Tehnički pregled vozila

Radi utvrđivanja tehničke ispravnosti motornih i priključnih vozila vrši se tehnički pregled tih vozila. Na tehničkom pregledu se utvrđuje da li je motorno, odnosno priključno vozilo tehnički ispravno i da li ispunjava druge tehničke propise i uslove za učešće u saobraćaju. Tehnički pregledi mogu biti: redovni, vanredni i kontrolni.

Redovni tehnički pregledi

Redovni tehnički pregledi su godišnji i šestomesečni.

Redovnom godišnjem tehničkom pregledu vozilo se podvrgava pre izdavanja saobraćajne dozvole, odnosno izdavanja registracione nalepnice. Ovaj tehnički pregled se može izvršiti do 30 dana pre podnošenja zahteva za registraciju, odnosno nakon isteka roka važenja saobraćajne dozvole.

Izuzetno, novoproduковано vozilo nakon registracije se podvrgava sledećem redovnom tehničkom pregledu nakon dve godine.

Redovni šestomesečni tehnički pregled se mora obaviti pre isteka roka od šest meseci od dana početka važenja saobraćajne dozvole, odnosno registracione nalepnice. Redovni šestomesečni

tehnički pregled se može obaviti najranije 15 dana pre isteka napred navedenog roka.

Redovnom šestomesečnom tehničkom pregledu se moraju podvrgavati:

- 1) motorna i priključna vozila kojima se obavlja javni prevoz,
- 2) autobusi,
- 3) motorna i priključna vozila za prevoz opasnih materija,
- 4) motorna i priključna vozila koja se koriste za obuku kandidata za vozače,
- 5) motorna vozila koja imaju ugrađene uređaje za davanje posebnih svetlosnih i zvučnih znakova (vozila pod pratnjom i vozila sa pravom prvenstva prolaza),
- 6) motorna i priključna vozila čija je najveća dozvoljena masa veća od 3.500 kg,
- 7) motorno, odnosno priključno vozilo za iznajmljivanje bez vozača (rent -a - car),
- 8) motorno vozilo starosti preko 15 godina (starost vozila se utvrđuje u odnosu na godinu proizvodnje).

Vanredni tehnički pregledi vozila

Vanredni tehnički pregled obavlja se nakon popravke i pre puštanja u saobraćaj vozila, kod kojeg su u saobraćanoj nezgodi ili na drugi način oštećeni vitalni sklopovi i uređaji bitni za bezbedno učestvovanje vozila u saobraćaju, odnosno koje nakon toga nije bilo u voznom stanju, kao i vozila koje je isključeno iz saobraćaja zbog tehničke neispravnosti utvrđene na kontrolnom tehničkom pregledu.

Troškove vanrednog tehničkog pregleda snosi vlasnik, odnosno korisnik vozila.

Kontrolni tehnički pregledi vozila

Kontrolni tehnički pregled se vrši po nalogu ovlašćenog lica Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno inspektora za drumski saobraćaj, radi kontrole tehničke ispravnosti vozila.

Na kontrolni tehnički pregled može se uputiti samo vozilo koje je u voznom stanju, odnosno vozilo kod kojeg u saobraćanoj nezgodi nije došlo do

mehaničkih oštećenja uređaja i sklopova od presudnog značaja za bezbedno upravljanje vozilom.

Troškove kontrolnog tehničkog pregleda, u slučaju da je na kontrolnom tehničkom pregledu utvrđeno da je vozilo neispravno, snosi vlasnik vozila ili korisnik vozila, a u slučaju da je na kontrolnom tehničkom pregledu utvrđeno da je vozilo ispravno, organ čije je službeno lice naložilo kontrolni tehnički pregled.

POSEBNE MERE I OVLAŠĆENJA

Isključenje vozača iz saobraćaja

Policijski službenik će privremeno isključiti vozača iz saobraćaja:

- 1) ako je zbog telesnog, odnosno duševnog stanja očigledno smanjena njegova sposobnost za upravljanje vozilom (umor, bolest, povrede i sl. 24h),
- 2) ako je pod dejstvom alkohola koje je nedozvoljeno ovim zakonom,(24h), Izuzetno isključenje vozača koji je blago, odnosno umereno alkoholisan traje 12 sati.
- 3) ako je pod dejstvom psihoaktivnih supstanci,(24h)
- 4) ako odbije da se podvrgne ispitivanju, odnosno stručnom pregledu,(24h)
- 5) ako vozač zahteva analizu krvi, odnosno urina u smislu ovog zakona,(24h)
- 6) ako ne poštuje ograničenja koja su mu naložena ili određena,(24h)
- 7) ako prekorači vreme dozvoljenog trajanja upravljanja vozilom u toku 24 sata,
- 8) ako se nasilnički ponaša u saobraćaju (nasilnička vožnja), (24h)
- 9) koji nema vozačku dozvolu za kategoriju vozila kojim upravlja, odnosno ako upravlja vozilom nakon isteka roka važenja vozačke dozvole, odnosno probne dozvole,
- 10) koji koristi stranu vozačku dozvolu iz čijeg sadržaja se ne može utvrditi da li vozač ima pravo na upravljanje tim vozilom,
- 11) koji upravlja vozilom za vreme trajanja zaštitne mere ili mere bezbednosti,
- 12) vozač koji je zatečen da upravlja vozilom u saobraćaju za vreme trajanja isključenja.

Prisustvo alkohola i/ili psihoaktivnih supstanci kod učesnika u saobraćaju

Radi utvrđivanja prisustva alkohola i/ili psihoaktivnih supstanci u organizmu, policijski službenik može vozača da podvrgne ispitivanju pomoću odgovarajućih sredstava (alkometar, droga test i dr).

Policijski službenik može radi utvrđivanja prisustva alkohola, odnosno psihoaktivnih supstanci u organizmu, da pešaka koji neposredno ugrožava bezbednost saobraćaja podvrgne ispitivanju pomoću odgovarajućih sredstava (alkometar, droga test i dr).

Ukoliko se iz očigledno opravdanih razloga ne može izvršiti ispitivanje policijski službenik može lice da dovede radi stručnog pregleda u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu. Učesnik u saobraćaju dužan je da se podvrgne takvom pregledu.

Učesnik u saobraćaju, koji nakon izvršenog ispitivanja pomoću odgovarajućih sredstava (alkometar, drogatest i dr.) osporava dobijene rezultate, može zahtevati da se izvrši analiza krvi, odnosno krvi i urina ili drugih telesnih materija, u odgovarajućoj ustanovi, o sopstvenom trošku. Zahtev se podnosi u pisanoj formi, na licu mesta, u zapisnik u kome su utvrđeni rezultati ispitivanja.

Analizu krvi, urina i/ili drugih telesnih materija u cilju utvrđivanja sadržaja alkohola i/ili psihoaktivnih supstanci u organizmu može vršiti samo zdravstvena ustanova koja dobije ovlašćenje za to od ministarstva nadležnog za zdravlje.

Stručni pregled učesnika u saobraćaju, jeste pregled kojim se utvrđuju znaci poremećenosti u ponašanju koji mogu da prouzrokuju nebezbedno ponašanje u saobraćaju.

Na stručnom pregledu stručno lice može odrediti da se izvrši analiza telesnih materija, radi utvrđivanja prisustva alkohola i/ili psihoaktivnih supstanci.

Snimanje saobraćaja

Organ nadležan za poslove saobraćaja i organ nadležan za poslove policije, imaju ovlašćenje za snimanje saobraćaja, u svrhu dokumentovanja saobraćajnih prekršaja, ponašanja učesnika u saobraćaju, praćenja bezbednosti i protočnosti saobraćaja.

U cilju otkrivanja i dokazivanja prekršaja policijski službenici mogu koristiti vozila sa ili bez spoljnih obeležja policije, sa ugrađenim uređajima za utvrđivanje prekršaja u saobraćaju (vozilo - presretač).

Na vozilo - presretač se, dok vrši utvrđivanje prekršaja i drugih delikata i njihovo dokumentovanje, ne odnose odredbe zakona o ograničenju brzine kretanja, pod uslovom da time ne ugrožava bezbednost saobraćaja.

Vozilo - presretač je vozilo sa prvenstvom prolaza kada daje propisane posebne svetlosne i zvučne znake, najmanje jedno plavo trepćuće ili rotaciono svetlo i zvučni znak promenljive frekvencije. Znakovi se daju nakon što prekršaj bude otkriven i dokumentovan u cilju zaustavljanja i daljeg procesuiranja učinioca prekršaja, odnosno drugog delikta.

Isključenje vozila iz saobraćaja

Policijski službenik će isključiti iz saobraćaja vozilo:

- 1) kod koga je tehnički neispravan uređaj za upravljanje ili uređaj za zaustavljanje, odnosno kod koga su u tolikoj meri tehnički neispravni i drugi uređaji i oprema, da mogu ugroziti bezbednost saobraćaja i životnu sredinu,
- 2) koje ima nepropisno smešten, obeležen ili pričvršćen teret,
- 3) koje je opterećeno preko svoje nosivosti za više od 5%,
- 4) ako ne obavlja vanredni prevoz u skladu sa uslovima navedenim u odobrenju o vanrednom prevozu,
- 5) kojim se vrši probna vožnja suprotno uslovima datim u dozvoli,
- 6) koje se vuče na nepropisan način,
- 7) koje ne ispunjava uslove u pogledu dimenzija, najveće dozvoljene ukupne mase ili osovinskog opterećenja, odnosno koje sa teretom premašuje najveće dozvoljene dimenzije (dužina, širina i visina) za pojedine vrste vozila, odnosno kada nema odgovarajuću posebnu dozvolu,
- 8) vozilo koje ima, suprotno odredbama ovog zakona, ugrađene uređaje za davanje posebnih

svetlosnih i zvučnih znakova, a vozač uređaje ne ukloni u roku kojim mu je to određeno naredbom policijskog službenika,

9) koje nije upisano u jedinstveni registar vozila ili mu je istekao rok važenja registracione nalepnice, odnosno potvrde o korišćenju tablica za privremeno označavanje,

10) koje je umesto registarskim tablicama označeno nepropisnim tablicama,

11) kojim se obavlja probna vožnja bez dozvole,

12) koje je registrovano u inostranstvu, a nije osigurano u skladu sa propisima Republike Srbije o obaveznom osiguranju vozila,

13) koje nije podvrgnuto kontrolnom tehničkom pregledu na koji je upućen,

14) koje nije podvrgnuto merenju osovinskog opterećenja, odnosno ukupne mase na koje je upućeno,

15) koje je pojedinačno proizvedeno ili prepravljeno, a nije izvršeno ispitivanje i izdato uverenje o ispitivanju,

16) koje je prethodno isključeno iz saobraćaja za vreme dok isključenje traje.

Troškove smeštaja putnika i obezbeđenja vozila i tereta snosi vlasnik, odnosno korisnik vozila koje je isključeno iz saobraćaja.

Policijski službenik narediće vozaču koji se kreće po putu ili delu puta na kome je obavezna upotreba zimske opreme, odnosno lanaca za sneg, a iste ne upotrebljava i time ugrožava ili može ugroziti nesmetano i bezbedno odvijanje saobraćaja, da ih upotrebi. Ukoliko vozač ne postupi po naredbi isključiće vozilo iz saobraćaja, odnosno, po mogućnosti, uputiće ga na put gde upotreba zimske opreme nije neophodna.

Policijski službenik može, za razumno vreme, a najduže 30 minuta, privremeno da zabrani kretanje vozila ili grupe vozila, iza kojih se, zbog spore vožnje, stvorila kolona vozila.

Uklanjanje nepropisno zaustavljenih, odnosno parkiranih vozila

Ukoliko policijski službenik u kontroli saobraćaja zatekne vozilo parkirano ili zaustavljeno suprotno

odredbama zakona, narediće vozaču, ukoliko je prisutan, da odmah ukloni vozilo, pod pretnjom prinudnog izvršenja.

Ukoliko vozač nije prisutan na licu mesta policijski službenik će doneti rešenje u pisanoj formi kojim će naložiti uklanjanje vozila u roku koji ne može biti kraći od tri minuta. Primerak rešenja o nalaganju uklanjanja vozila postavlja se na vidno mesto vozila i time se smatra da je isto uručeno vozaču.

Naknadno uklanjanje ili uništenje ovog rešenja ne utiče na valjanost njegove dostave.

Ukoliko vozač, u roku određenim rešenjem ne ukloni vozilo, policijski službenik će ukloniti vozilo na za to određeno mesto, o trošku vozača ili vlasnika, odnosno korisnika vozila.

Uklanjanje vozila će se prekinuti ako se vozač pojavi na licu mesta i prihvati da ukloni vozilo. U tom slučaju vozač snosi troškove prethodno preduzetih radnji.

PREVOZ OPASNIH MATERIJA

Pojam i podela opasnih materija u drumskom saobraćaju

Postoje 9 klasa. To su materije:

Klase 1a - Eksplozivne materije;

Klase 1b - Predmeti punjeni eksplozivnim materijama;

Klase 1c - Sredstva za paljenje, vatrometni predmeti i drugi predmeti;

Klase 2 – Gasovi, Zapaljivi gasovi, nezapaljivi neotrovni gasovi, otrovni gasovi

Klase 3 - Zapaljive tečnosti;

Klase 4.1 - Zapaljive čvrste materije;

Klase 4.2 - Materije sklone samopaljenju

Klase 4.3 - Materije koje u dodiru sa vodom razvijaju zapaljive gasove;

Klase 5.1 - Oksidirajuće materije

Klase 5.2 - Organski peroksidi;

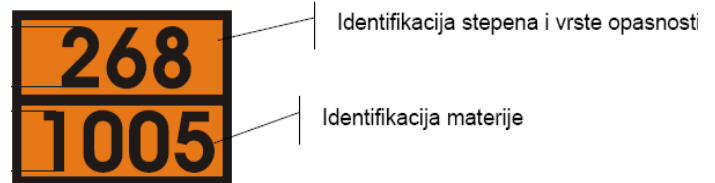
Klase 6.1 - Otrovi;

Klase 6.2 - Gadne i zarazne materije;

Klase 7 - Radioaktivne materije;

Klase 8 - Korozivne (nagrizajuće) materije;

Klase 9 - Ostale opasne materije.

Prevoz opasnih materija

Brzina kretanja vozila- 80% od najveće dozvoljene brzine a ne sme više od 70km/h (otrovi 60km/h)

Kretanje u krivinama, preticanje, obilaženje i kočenje mora se obavljati bez naglih pokreta i trzaja

U vozilu se nalaze vozač, suvozač i pratilac

Lice koje upravlja mora da ima:

- Ispravu o prevozu opasnih materija-tovarni list
- Sertifikat o ispravnosti vozila
- Sertifikat o stručnoj osposobljenosti za prevoz opasnih materija (pohađa se kurs i polaže ispit, uslov je 21 godina života, certifikat važi 5 godina i može se produžiti)
- Uputstvo o posebnim merama bezbednosti

Utovar i istovar:

- moraju se obavljati na odgovarajućim mestima koja su obeležena znakom opasnosti
- zabranjen je pristup licima koja neposredno ne učestvuju u procesu utovara i istovara
- utovar i istovar se vrše danju
- mesto utovara je snabdeveno aparatima za požar, za merenje koncentracije gasova tj. radioaktivnosti

Obeležavanje vozila za prevoz opasnih materija

NADZOR I KAZNE ODREDBE

Nadzor saobraćaja

U vršenju inspeksijskog nadzora ovlašćeno lice organa nadležnog za poslove saobraćaja je dužno i ovlašćeno da:

- 1) zabrani ovlašćenom licu, organu ili organizaciji upravljanje saobraćajem koje se izvodi protivno zakonu i drugim propisima, tehničkim normativima i standardima, normama kvaliteta i upotrebe materijala,
- 2) naredi otklanjanje nedostataka u utvrđenom roku, ako utvrdi da se prilikom proizvodnje i upotrebe materijala pri proizvodnji, postavljanju i upotrebi saobraćajne signalizacije, ne primenjuju tehnički propisi, tehnički normativi i standardi i norme kvaliteta, a ako se u utvrđenom roku nedostaci ne otklone, zabrani, odnosno obustavi dalju upotrebu i postavljanje saobraćajne signalizacije,
- 3) isključi iz saobraćaja vozača zbog nepoštovanja propisa u vezi dozvola za obavljanje poslova profesionalnog vozača (CPC),
- 4) vrši kontrolu tahografa i da isključi iz saobraćaja vozača zbog nepoštovanja propisa vezanih za vreme trajanja upravljanja vozilom.

Odredbe i odgovornosti za saobraćajne prekršaje

Za prekršaje za koje je predviđena novčana kazna u fiksnom iznosu, naplata te kazne će se izvršiti tako što će učinilac uplatiti predviđeni iznos na račun propisan za uplatu javnih prihoda u roku od **osam** dana od dana izdavanja naloga za plaćanje.

Policijski službenik će učiniocu prekršaja izdati nalog za plaćanje te kazne i obaveštenje da će se u slučaju da kazna ne bude plaćena u ostavljenom roku, protiv njega pokrenuti prekršajni postupak pred organom državne uprave nadležnim za sprovođenje zakona.

Ukoliko učinilac prekršaja nije zatečen na licu mesta, organ će pozvati vlasnika, odnosno korisnika vozila da pruži podatke o identitetu lica koje je upravljalo vozilom, što je vlasnik, odnosno korisnik vozila dužan da učini. Sledi kazna učinocu.

Ako dete učini prekršaj propisa o bezbednosti saobraćaja na putevima, kazniće se novčanom kaznom propisanom za učinjeni prekršaj roditelj, usvojilac, odnosno staralac deteta, kao da je sam učinio prekršaj, ukoliko je prekršaj učinjen zbog propuštanja dužnog nadzora, zaštitni poeni se ne izriču.

Za prekršaj koji učini maloletnik (lice koje je navršilo 14 godina, a nije punoletno) kazniće se i njegov roditelj, usvojilac, odnosno staralac ukoliko je učinjeni prekršaj posledica propuštanja dužnog nadzora nad maloletnikom, kada su bili u mogućnosti da takav nadzor vrše, zaštitni poeni se ne izriču..

Instruktor vožnje pod čijim se nadzorom kandidat za vozača obučava u upravljanju motornim vozilom u saobraćaju na putu, odnosno lice koje nadzire vozača koji vozilom upravlja na osnovu probne vozačke dozvole, kazniće se za prekršaj koji učini kandidat za vozača, osim ako nije bio u stanju da spreči prekršaj.

Ukoliko je za određeni prekršaj predviđeno izricanje zaštitne mere odnosno kaznenih poena, instruktoru vožnje, odnosno licu koje nadzire vozača koji vozilom upravlja na osnovu probne vozačke dozvole, neće se izreći, osim u slučaju kada je instruktor vožnje, odnosno lice koje nadzire vozača sa probnom dozvolom pod dejstvom alkohola i /ili drugih psihoaktivnih supstanci.

Kazneni poeni

Vozaču kojem je vozačka dozvola, odnosno probna vozačka dozvola izdata u Republici Srbiji, izriču se kazneni poeni, od 1 do 18 u zavisnosti od težine prekršaja.